

OM TROEN I OMVENDELSEN

Av Kåre Svebak

Frelsens mulighet er veien tilbake til Gud. Men *hvilken* vei? Veien er Guds enbårne Sønns komme til verden i Jesu tjenerskikkelse. Hvordan vet vi det?

Tre ganger har Gud stadfestet vår vei til ham: Første gang da Jesus steg opp av dåpen i Jordan (Mt 3:16f), andre gang på et høyt berg (Mt 17:5), og tredje gang på endegyldig vis da han oppreiste Jesus fra de døde, slik Skriftene har sagt (1 Kor 15:3f). Menneskenes vei til Gud er den enbårne Sønnens komme til menneskene og hans lidende lydighet inntil døden på korset i alles sted. Han er Veien, og derfor Sannheten og Livet. Utelukket er andre veier.

Hva Gud har sagt og gjort til vår frelse i fortid, motiverer menneskenes omvendelse til ham i nåtid. Evangeliet kunngjør Guds selvhengivende kjærlighet i Jesu skikkelse. Derfor er ikke kristentroen menneskers tro, blitt til gjennom spekulasjon, men Guds tro, gitt fra himmelen (Mt 16:16f). Åpenbaringen av Guds kjærlighet i Jesu lidende lydighet hører alltid sammen med kallet til et liv i omvendelse og tro. Gud er en forsonet Gud, og marsjordren gitt en gang for alle i den Oppstandnes munn, *Lk 24:47 – i hans navn skal omvendelse og syndenes forlatelse forkynnes for alle folkeslag...* Uten Kristi oppstandelse, ville Kristus-bekjennelsen vært ukjent for mennesker, og prekenembetets oppdrag og fullmakter likeså.

Kristentroen er begrunnelse i bevitnede kjensgjerninger bevitner Guds handlende allmakt og trofasthet. Ingenting er umulig for Gud. Guds initiativ til menneskenes frelse er den enbårne Sønnens komme i det største av alle under – *«unntaget ved Den Hellige Ånd, født av jomfru Maria»*. Skaperverkets midler ble fattig for å gjøre oss rike i Gud. Tekster: Mt 18:3-6 og 19:16-24. Det skjer ingen omvendelse til den levende Gud uten Gud Helligåndens suverene gjerning ved evangeliet, når han opplyser våre mørke sinn med Guds visdom i Jesus Kristus og ham korsfestet (1 Kor 2:2).

Begrunnelsen medbestemmer språkbruken

I den gamle pakt møter vi den liturgiske bot i trengselstider, da Guds folk bekjente sine synder og ba Gud vende bort sin vrede. Hele folket ble sammenkalt til offentlig bot, og en fastetid ble kunngjort. *1 Sam 7:6 – «Vi har syndet mot Herren!»* Jf 2 Krøn 20:3, Esra 8:21, Neh 1:4.

I profetenes botsforkynnelse ble Guds lov brukt til å avsløre folkets virkelige gudsforhold. *Jes 58:4-7 – Når dere faster, blir det strid og trette, og i ondskap slår dere med neven. Dere faster ikke slik i dag at bønner kan høres i det høye. /.../ Nei, slik er fasten som jeg vil ha: at du løslater dem som med urett er lenket, sprenger båndene i åket og setter de undertrykte fri, ja, bryter hvert åk i stykker, at du deler ditt brød med dem som sulter, og lar hjemløse stakkarer komme i hus, at du sørger for klær når du ser en naken, og ikke svikter dine egne.* Jf Sak 7:5-10. Jf Jer 13:23, 24:7.

I den gamle pakt ble kallet til omvendelse forkynt i lys av Guds løfte, og begrunnet i Guds godhet og tilgivende nåde. *Sal 51:3, 20 – Vær meg nådig, Gud, i din trofasthet, slett ut mine overtredelser i din store barmhjertighet. /.../ Gjør vel imot Sion i din nåde, bygg opp Jerusalems murer!* Og *Jes 44:22 – Jeg stryker dine overtredelser bort som en tåke og dine synder som en sky. Vend om til meg, jeg løser deg ut.* Tekster: Sal 51 og Jes 40-66. Den samme motivering

møter oss i Det nye testamente, nå i oppfyllelsens perspektiv. Oppfyllelsen begrunner både troen og håpet og kjærligheten, for troen har Kristus, førstegræden.

Uttrykket «*omvendelse og syndenes forlatelse*» kan også oversettes ”*omvendelse, nemlig syndenes forlatelse*” (det greske ”kai” (= og) har bibetydningen ”nemlig”). Bindeordet ”og” markerer skjelning - ikke sammenblanding eller skille. Ordet «bot» blir brukt om omvendelse i denne omfattende mening. Mk 1:15. Se Lk 24:46f, Apg 5:31, 20:21, 26:20

Den som vender om, gjør det på grunn av Kristus og hans velgjerninger. Gud kommer oss nær med evangeliet – i det forkynte ord og i sakramentenes skikkelser, innstiftet av ham. Gud tjener oss, proklamerer sitt forsoningsverk og tilsier oss syndenes forlatelse for Kristi skyld. I den forsamlede menighet kommer den Oppstandne oss nær, virksom med nåderikets goder (Mt 4:17). Derfor vender vi om – og ikke av noen annen grunn.

Vi bruker uttrykk som ”*å komme til tro*”, eller ”*anger og tro*”, men årsaken til omvendelsen er alltid Guds velgjerninger i Jesu person og verk. Med nåderikets komme til oss etablerer Gud den situasjon hvor han drar oss til seg. Denne årsak gjør forskjellen mellom Sauls anger og Davids anger, eller den mellom Judas og Peter.

Hva er det omvendelsen beskriver?

Her bruker evangelistene to ord som beskriver omvendelse (synonymer), det ene omvendelsen sett fra Guds, det andre sett fra menneskers side:

- (1) *Epistrefein* = ”å vende tilbake”, ”vende seg”. Ordet beskriver mennesket på troens vei, sett fra Guds side. Da er det tale om omvendelse i avgrenset eller *egentlig* mening.
- (2) *Metanöein* (subst metanoia = sinnsforandring). Ordet lar oss betrakte omvendelsen fra menneskets erfaringside. Det beskriver en ny erkjennelse, anger eller et nytt sinn. Sett utenfra, kommer omvendelsen til uttrykk i menneskers trøst og glede av evangeliet, og i levnets forbedring i samsvar med Guds ord og bud. Det er omvendelsen i omfattende mening.

Denne tosidige ordbruk beskriver Guds handlende allmakt, når han griper inn med evangeliet i våre liv og drar oss til seg. Det gjør Gud av nåde, for sin egen skyld. *Fil 1:29 – Dere fikk den gave ikke bare å tro på Kristus, men også å lide for ham. Ef 1:19f – hvor veldig hans kraft er hos oss som tror. Med denne veldigte makt og styrke reiste han Kristus opp fra de døde og satte ham ved sin høyre hånd i himmelen...*

Den Hellige Ånd kaller ved evangeliet. *Rom 8:30 - dem som han har kalt, har han også erklært rettferdige.* (Jf 1 Kor 1:26, 1 Pet 2:9, 2 Tim 1:9 osv,) De vender seg til Gud i Jesus Kristus. *Apg 11:21 – Herrens hånd var med dem, slik at mange kom til tro og vendte om til Herren.* I Nytestamentet blir denne overgang beskrevet med flere ord, som hver for seg sier noe vesentlig og viktig, alle med sammenfallende innhold:

Ny fødsel: *Joh 1:12f – Alle som tok imot ham, dem gav han rett til å bli Guds barn – de som tror på hans navn. De er ikke født av kjøtt og blod, ikke ved menneskers vilje og ikke ved manns vilje, men av Gud.* 1 Joh 5:1. Joh 3:14ff utlegger v 3 og 5f: Den som tror på dåpens gave, nemlig Kristi person og verk (v 16), de kjenner Gud i hans miskunn og har evig liv allerede. De er født på ny.

Levendegjørelse, el oppvekkelse fra de døde: *Kol 2:12 – i dåpen ble dere begravet sam-*

men med (Kristus), og i den ble dere også reist opp med ham, ved den tro som Gud virker, han som reiste Kristus opp fra de døde. Rom 6:3f (dåp og tro), Ef 2:5-8.

Opplysning – fra mørke (Ef 5:8) til lys (Joh 12:36-46), eller som overgang fra satan til Gud, Apg 26:18. Åndens opplysning er en nyskapelse: *2 Kor 4:6 16 – Gud, som sa: «Det bli lys i mørket» (1 Mos 1:3), han har også latt lyset skinne i våre hjerter, for at kunnskapen om Guds herlighet, som stråler i Kristi ansikt, skal lyse fram. /.../ Derfor mister vi ikke motet. Og selv om vårt ytre menneske går til grunne, blir vårt indre menneske fornyet dag for dag.*

Når et menneske ”omvender seg”, er det Gud som omvender mennesket, Joh 6:44 – *Ingen kan komme til meg uten at Faderen som har sendt meg, drar ham, og jeg skal reise ham opp på den siste dag.* (Kor 2:14.) Mennesket er av naturen fiendtlig innstilt overfor Gud, Rom 8:7 – *Det menneskene av naturen trakter etter, fører til død, men det Ånden vil, leder til liv og fred.* 1 Kor 1:23 – *vi forkynner en korsfestet Kristus. For jøder er dette anstøtelig og for hedninger uforstand... 2:14 - slik et menneske er i seg selv, tar det ikke imot det som hører Guds Ånd til. For ham er det uforstand, og han kan ikke fatte det.* V 9f – *Det intet øye så, og intet øre hørte, det som ikke kom opp i noe menneskes tanke, alt det Gud har gjort ferdig for dem som elsker ham – dette har Gud åpenbart for oss ved sin Ånd.*

Illustrasjon: Apg 26:9ff. Kristenforfølgeren Saulus underveis til de kristne i Damaskus. Den Oppstandne Jesus møtte ham og gjorde ham til sin apostel og et redskap til hedningenes omvendelse.

Den frafalnes hjemkomst og livet deretter

Omvendelsens mulighet og kraft hos Gud gjelder også den frafalne. Hjemkomsten kan være en sterk opplevelse og overskygge den daglige omvendelse til Gud. Med hensyn til *rekkefølgen*, er det forskjell mellom selve hjemkomsten og livet deretter. Derfor ber Herrens apostel, Ef 1:18f – *Måtte han gi deres hjertes øye lys, så dere forstår hvilke håp han har kalt dere til, hvor rik og herlig arven er for de hellige, og hvor veldig hans kraft er hos oss som tror.* Rom 6:12-14.

Med hensyn til *saken* er det ingen forskjell. Mk 16:16 – *Den som tror og blir døpt, skal bli salig.* Saken gjelder den livslange omvendelse (el bot) og dens nødvendighet. Mt 18:3 – *Uten at dere vender om og blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket.* Heb 12:1f – *la oss legge bort alt som tynger og synden som henger fast ved oss, og holde ut i det løp som er lagt opp for oss, med blikket festet på ham som er troens opphavsmann og fullender, Jesus.* Rom 7:21.

Guds gjerning ved loven og evangeliet

Lovens gjerning må gå forut for evangeliet, for troens negative forutsetning er den selverkjennelse som Loven virker. Guds hellighetskrav avslører menneskets fortapte situasjon under Guds fiendemakters herredømme. Rom 3:19f, 4:15, 7:7-14 (i likhet med profetenes botsforkynnelse). Gud kan også bruke ytre hendelser for å drive oss til rett selverkjennelse for ham. Sal 119:71f, Lk 15: 14-19, Apg 16:26ff, Rom 2:4f.

Ved evangeliet virker Den Hellige Ånd troen i dem som hører evangeliet. Virkningen merkes i etterkant, når tilhørere anvender Kristi velgjerninger på seg selv, Rom 10:17, Joh 17:20. Dette skjer uavhengig av evangeliets form, opplest eller forkynt. Rom 10:14ff, Joh 5:39, 17:20.

Troen mottar syndenes forlatelse (el rettferdig-erklæringen) på grunn av Jesu Kristi, Guds Sønnens lydighet. Troen har Kristus (= Guds rettferdighet), og med ham det nye livet. Det ble gitt på

grunnleggende vis i dåpen med det nye livet for øye, kalt til å leve under hans herredømme, og med ham til gave tjene ham i hans evige rettferdighet, enhver i sitt kall. Dåpen omfatter livet i dåpen.

Når vi gjør gjerninger som har Guds ord og befaling for seg - og merker arvesyndens motstand, da må vi øve troen i tillit til Guds løfte, og bruke Guds ord og bønner. Troens øvelse arter seg som en stadig tilflukt til Guds løfte om syndenes forlatelse for Kristi skyld. Rom 6:4b, Joh 3:16b. Denne tilflukt medfører kamp mot den onde lyst i tanker, ord og gjerninger. Med Kristus til gave, er han virksom med sin Ånd i de troendes liv. Vi er henvist til Guds ord og bønner i Jesu navn. Han lar oss vinne seier i denne kamp mot nådemiddelforakt og andre syndevaner, for uten Ordet skjer ingenting, og uten bønner får vi ingenting. Hvor Ordet virker troens gnist, følger ny lyst og trang til å gjøre Guds vilje til hans ære.

Lov og evangelium virker anger og tro

Virkningen hører sammen i den troendes liv. Vi på vår side må lære å skjelne mellom lovens virkning og evangeliets virkning, og hverken skille dem eller blande dem sammen. Uttrykket «anger og tro» beskriver lovens virkning som en sorg over synd, Lk 13:3-5, 15:7, 17-19, og evangeliets virkning som tillit til Guds nåde mot syndere, Lk 15:19b-20. På grunn av arvesyndens motstand i vårt innerste må denne læring pågå til vår legemlige død.

Pietismens teori om en «frelsens orden» (el saliggjørelsens orden) gjør lov og evangelium til påfølgende størrelser, virksomme i et psykologiserende frelsesskjema: Først «vakt», så «gjenfødt» i angerens smerte til visshet om barnekår hos Gud, og deretter et hellig levnet i den puritansk-asketiske moraltradisjon. Skjemaet fins i ulike varianter (gammelpietisme, nyevangelisme), men er Nytestamentet fremmed. Forestillingen om en ”vakt” tilstand og troens «gjennombrudd» henviser søkende mennesker til åndelige autoriteter og deres fremgangsmåter i en lovisk sjelesorg, ofte med mismot og frafall tilfølge. Allerede lengselen etter Guds nåde oppreiser til livet. *Eksempler:* Kvinnen som fikk sine synder tilgitt, Mt 7:36-50. Den kananeiske kvinne, Mt 15:21-28. Jf 1 Tim 1:3-7.

Lov og evangelium er ikke påfølgende, men *samtidige* størrelser. Guds velgjerninger i Jesus Kristus oppmuntrer forsakte syndere til tro (se ovenfor). 2 Kor 5:20 – *Så er vi da utsendinger i Kristi sted, og det er som om Gud selv formaner gjennom oss: Vi ber dere på Kristi vegne: la dere forsones med Gud!*

Det er ikke mennesker gitt å se Den Hellige Ånds gjerning i Guds ords tilhørere. Vi kan oppmuntre hverandre med evangeliet om Guds selvhengivende kjærlighet i Jesu Kristi person og verk. Da kan det hende at en tilhører oppdager i ettertid at jeg tror. Mk 9:24 – *Jeg tror, hjelp meg i min vantrø!* Gud gir slike nåde til å bekjenne med munnen hva de tror i sitt innerste, Rom 10:10 – *Med hjertet tror man til rettferdighet, og med munnen bekjenner man til frelse.* Men uten troens gnist, leder angeren til fortvilelse.

Guds «forekommende» nåde

Mange døpte lever som ”bortkomne” Guds barn, lik sønnen som satte arven sin over styr i det fremmede land (Lk 15:11ff. I sin elendighet og håpløshet kom han til seg selv og mintes overfloden der hjemme på farsgården. V 18 - *«Jeg vil bryte opp og gå til min far og si: Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn. Men la meg få være som en av leiekarene dine.»*

Denne lignelse handler om Guds «forekommende» nåde. Den kom sønnen i forkjøpet, forut for hjemturen. Denne hovedsak fremgår av innledningen til lignelsen, *Lk 15:1f – Tollerne og synderne holdt seg nær til Jesus for å høre ham. Farisæerne og de skriftlærde ble forarget over dette og sa: «Denne mannen tar imot syndere og spiser sammen med dem.» Da fortalte Jesus dem flere lignelser, blant dem lignelsen om den bortkomne sønnen, hvor faren avbilder Guds frie nåde i Jesus Kristus.*

Guds forekommende nåde begrunner vissheten om frelse. Frelsens omkostninger er betalt med Guds Sønnens død i Jesu skikkelse (Apg 20:28). Gud er en forsonet Gud. Alt har han gjort ferdig **før** vi kommer til oss selv, erkjenner vår nød og **før** vi begir oss tilbake til Guds kirke på jorden. Guds kjærlighet drar oss. Underveis begynner mennesker å høre Kristi ord. Ordet slår rot, og de kommer til tro på syndenes forlatelse på grunn av Kristi fortjeneste (Rom 10:16f).

Så er troen ingen kvalifikasjon eller tilleggssytelse. Vi kjenner ikke Guds vei og føremåte med den enkelte, men to ting kan vi være sikre på i nødens stund: Gud vil ha oss i tale, og Guds trofasthet står fast. *2 Tim 2:13 – Er vi troløse, så er han trofast, for han kan ikke fornekte seg selv.* Rom 6. Jf Mt 7:13f, 21-27. Med Kristus til gave, gitt av nåde, begynner vi å praktisere vår dåp i «forsakelse og tro». Æren er Guds i det høyeste!

Anfektelsen

Det hender at en kristen må kjempe for troens frimodighet i konfrontasjon med lovens anklager. Konfrontasjonen omfatter mer enn egne fall og feil i fortid og nåtid. Anfektelsen gjelder en virkelighet - forholdet til åpenbaringsordets Gud når han skjuler evangeliet for oss. Lovens anklage sier: du er fordømt og fortapt. Og loven har rett! I denne sammenheng taler Luther om en «høyere» anfektelse, for kilden kan være satan, som frister til frafall. Med den sataniske fristelse blir troen satt på den hardeste prøve. Hva så?

I anfektelsen gjelder det fremfor alt å holde fast ved Guds kjærlighets under, som forlikte verden med seg selv i Jesu Kristi død for alle og i alles sted – ingen unntatt! Når Gud angriper med sin lov, er vårt eneste forsvar den gave-rettferdighet som Gud åpenbarer med evangeliets ord. Gud mot Gud! Hva Gud krever i sin lov, har han oppfylt i den enbårne Sønnens lidende lydighet inn til døden på korset. Gud er en forsonet Gud i Jesu Kristi død for alle.

Hva Gud har gjort for alle, tilsier han oss ved evangeliet. Med sitt nådetilsagn reiser han oss opp fra døden i våre synder og trøster oss med sin underfulle kjærlighet i Jesus Kristus og ham korsfestet. I anfektelsen må vi tro mot tro – ikke tro hva den skjulte Gud sier, men tro hva evangeliet åpenbarer av tro til tro, og tro syndenes forlatelse *allikevel*. (Se Luthers forkl 2 trosart.)

Loven sier: denne oppreisning og trøst tilhører ikke deg, for din tro er en tro på troen. Den er en innbilning begrunnet i dine skjulte motiv og behov. Altså må det være hykleri alt sammen. Det er en forhastet slutning. Det fins en kjensgjerning i ditt liv: Guds handlende barmhjertighet i din dåp, da han ga deg del i sin forsoning med verden. Fra dåpen kom du som et Guds barn med barnekår og arverett hos Gud. Denne kjensgjerning kan du ikke løpe fra, men finne sikkert begrunnet i en bevitnet historie. Den er historien om den enbårne Sønnens lidelse, død og oppstandelse. Guds løfte i din dåp står fast: den som tror og blir døpt skal bli salig; den som ikke tror skal bli fordømt (Mk 16:16). Guds nådepakt med deg i din dåp er troens grunn i ditt liv, og en stadig oppmuntring til å frykte og elske Gud over alle ting og sette all din lit til ham.

Det er av miskunnhet Gud tillater prøvelser av ulike slag. Gud gjør oss fattige i oss selv og hjelpelese og små for ham. Åpenbaringsordets Gud er ikke en gud som ser opp i det høye, men ned i det lave. Der handler Gud med oss i barmhjertighet. Mt 5:3, 18:1-6, 11. Himmels og jordens skaper - opphøyet over alt og alle, bøyer seg ned og gjør barmhjertighet i det lave. Det er frelseshistoriens underfulle tema og årsaken til jomfru Marias lovsang, Lk 2:51f – *Han gjorde storverk med sin sterke arm; han spredte dem som gikk med hovmodige tanker, og støtte herskere ned fra tronen, men små opphøyet han. Han mettet de sultne med gode gaver, men sendte de rike tomhendte bort.*

Troens motsetning er ikke anfektelsen, men fortvilelsen. Gud kaller med evangeliet når han fører oss gjennom anfektelser og trengsler i dette liv. Eller sagt med ordene i en gammel skriftebønn: «Skulle du, hellige Gud, dømme meg slik mine synder har fortjent, da vet jeg meg forkastet fra ditt åsyn. Derfor flyr jeg til din store barmhjertighet i Jesus Kristus og ber dg: Gud, vær meg synder nådig!»

I *det private skriftemål* ser ikke Gud etter angerens dybde, syndsbekjennelsens mengde eller troens styrke. Der gjelder bønnen: «Skje din vilje!» Gud tilsier deg syndenes forlatelse og stadfester nådepakten med deg i din dåp. Tror du om deg selv at du er et Guds barn, er det fordi Guds ord sier det, og ikke av noen annen grunn.

Mt 11:28f – *Kom til meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, så vil jeg gi dere hvile. Ta mitt åk på dere og lær av meg /.../ For mitt åk er godt, og min byrde lett.* - Kristi åk er ikke et treldommens åk, men syndenes forlatelse, gitt av nåde. Den byrden er lett. Med ham til gave, går vi til vår gjerning med ham til eksempel i tålsomhet og ydmykhet.

En ting kan vi da være helt sikre på: Hvor *det private skriftemål* er i bruk, der er Kristus virksom i et legende fellesskap. Guds sjelesorg verner mot alle svermerier om motytelse eller tillegg til Guds gave-rettferdighet, Jesus Kristus.

Konklusjon

Det bibelske vitnesbyrd tvinger oss til å avvise forestillingene om anger og tro som menneskets forsonende gjenytelser for Gud. Slike forestillinger gjør evangeliet til en ”ny lov”, med forbehold om tro virksom i menneskeopfunn og lovfromhet. Med egenrettferdighet forspiller mennesker det nye livet som Guds barn på dåpens grunn.

I tillit til Guds miskunn bærer vi frem våre legemer som levende og hellige offer som behager Gud ved Jesus Kristus. Vi tilpasser oss ikke denne verden, lar oss forvandle ved fornyelsen av våre sinn, så vi kan prøve hva som er Guds vilje. Rom 12:1f.

Til bibelstudium:

Jesu lignelse om farisèeren og tolleren i templet, Lk 18:9-14. Se Rom 11:6, Gal 5:4. Jf Jesu ve-rop over farisèerne, Mt 23.

Profeten Jesaja i templet, Jes 6:5-7. - Fangevokteren i Filippi, Apg 16:25-34.

Eksemplet Abraham: 1 Mos 22, Rom 4, Heb 11.

Eksemplet kong David. 2 Sam 12:13. Davids botssalme, Sal 51.

Gud gir kraft til å overvinne anfektelser og komme styrket ut av prøvelser: Jak 1:2f, 12. 1 Pet 1:6f.

Dåpformaning: Israels vandring underveis til det lovede land, 1 Kor 9:24-10:12f, Heb 3:12ff.

Innbilt kristentro, Lk 8:13. Jf 1 Tim 1:19f.

Veien tilbake: Esek 18:31, 33:11.

«I dag» er nådens tid. Å høre seg frelst: Jes 55:3. Ef 1:19f, Joh 1:12f, 1 Kor 2:5.

Fra bekjennelsesskriftene:

Læren om omvendelsen (el boten)

er et hovedpunkt i kristenlæren og nært beslektet med læren om rettferdiggjørelsen, Apol 12:59ff. Med troen på menneskets evner i omvendelsen begraver man læren om rettferdiggjørelsen ved tro, samme 16-27. Når mennesket innbiller seg at dets anger medvirker til frelsen, forstummer evangeliets stemme, samme 12:2, 24:46f. Jf den fariséiske omvendelse, SA C 3:29, jf 33-38.

Vår viljes omvendelse er ingenting annet enn dens oppvekkelse fra den åndelige død. Lik den legemlige oppstandelse, er omvendelsen kun Guds verk. FC SD 2:87.

Bak menneskets omvendelse står kun to årsaker: DHÅ og Guds Ord – det muntlige og de synlige ord. Utelukket er våre krefter, samme Ep 2:19, SD 2:4f, 48, 72.

Hele omvendelsen er Guds verk ved Ordet, FC SD 2:24-26, 88-90. Mennesket stritter imot Guds Ord, inntil Gud virker troen, opplyser og fornyer, samme 18-22, 24, 59. Det er først ved troen – i den daglige omvendelse, at mennesket medvirker i Guds verk, Ep 2:17.

Blir omvendelsen forkynt i samsvar med Guds Ord og befaling, og mennesker hører og betrakter Ordet med alvor og flid, da kan vi vite for visst at her er Den Hellige Ånd virksom (2 Kor 2), selv om det skjer i skrøpelighet, samme 56f. Om "en gnist av tro", FC Ep 2:54.

Den Hellige Ånd er ikke der hvor synden rår og får overhånd, SA C 3:43f. Absolusjonen skal ikke nektes den som ber om den, CA 12.

Sannhetens Ånd

Ånden overbeviser om synd, for å kunne gjøre sin egentlige gjerning ved evangeliet, FC SD 5:11 (Joh 16:8). Ånden vil styre og kjempe for oss, for at vi ikke skal fare vill og gjøre noe mot Guds vilje, Apol 4:39.

Kristi ånd må først gjøre sin "fremmede gjerning" (opus alienum) før han gjør sin "egentlige gjerning" (opus proprium): Først dømme, deretter trøste - først "gå i rette med verden og vise den hva som er synd, at de ikke tror på meg" (Joh 16:8), og deretter trøste med Guds nåde og tilgivelse i Kristus. FC SD 5:11.

Når lov og evangelium bkur stilt opp mot hverandre, da er evangeliet en trøsteforkynnelse og et gledelig budskap, FC Ep 5:7, SD 6:9, 12. Guds fremmede gjerning sikrer rom for den trøst og levendegjørelse som evangeliet gir, Apol 12:51.

Levendegjøreren

DHÅ dører og levendegjør. Han dører den onde lyst, eller det som blir igjen av arvesynden etter dåpen, Apol 2:45, 4:146. Denne kjennskap til vår syndenatur hører sammen med troen på syndenes forlatelse. I denne tro mottar vi Ånden, som kjemper mot loven i våre lemmer (kjødets, arvesynden), SA C 3:40.

Samtidig virker Ånden den kjærlighet som elsker Gud og mennesker, og som behager Gud ved troen, FC SD 3:23. "De gode gjerninger" bevitner Åndens gjerning i kristnes liv, FC Ep 4:15. Gjerningen er god når den samsvarer med Guds gode vilje, tydeliggjort i De ti bud, utlagt i Bergprekenen (Mt 5-7) og anvendt i de apostoliske formaninger.